

Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar

Bu Genelge; 5728 sayılı Kanun ve 5790 sayılı Kanun ile, genelgenin başında belirtilen kanunların ilgili hükümlerinde yapılan değişiklikler sonucu ortaya çıkan yeni hukuki duruma yönelik uygulamaya ilişkin esasların yeniden belirlenmesine ilişkindir.

T.C

BAŞBAKANLIK

DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI

Hukuk Müşavirliği

11/05/2009

Sayı: B.02.1.DNM.0.61.010.06.02-15508

Konu: Para cezaları ve diğer idari yaptırımlar.

GENELGE

2009/4

Bilindiği üzere, 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile;

- 618 sayılı Limanlar Kanununun 11 inci maddesi değiştirilmiş, 14 üncü, 15 inci ve 16 ncı maddeleri yürürlükten kaldırılmış,

-- 815 sayılı Kabotaj Kanununun 5 inci maddesi değiştirilmiş,

- 4922 sayılı Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanunun 20 nci, 21 inci, 22 nci, 23 üncü ve 24 üncü maddeleri değiştirilmiş,

- 4703 sayılı Ürönlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunun 12 nci maddesi değiştirilmiştir.

Ancak, 5728 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 23/1/2008 tarihinden itibaren uygulama yönünden görölen lüzum üzerine, 16/7/2008 tarihli ve 5790 sayılı Kanun ile 4922 sayılı Kanunun 1 inci, 2 nci, 4 üncü, 6 ncı, 8 inci, 11 inci, 20 nci, 21 inci, 22 nci ve 23 üncü maddeleri yeniden değiştirilmiştir. Bu durumda;

5728 sayılı Kanun ve 5790 sayılı Kanun ile, yukarıda adı geçen kanunların ilgili hükümlerinde yapılan değişiklikler sonucu ortaya çıkan yeni hukuki duruma yönelik uygulamaya ilişkin esasların yeniden belirlenmesi gerekmiştir. Buna göre;

A) KABAHAHLER KANUNU:

30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesi genel kanun niteliğini belirlemiş olduğundan, yukarıda belirtilen kanunlarda düzenlenmiş kabahatlere ilişkin idari para cezası ve diğer idari yaptırım uygulamaları, kendi kanunlarında özel olarak düzenlenen hususlar haricinde, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun genel hükümlerine göre aşağıda belirtildiği şekilde yapılacaktır.

1) Uygulama Zorunluluğu: Söz konusu cezalar kanuni hükümler olduğundan, cezayı gerektiren kabahat fiilinin tespiti hâlinde, ister olumlu, ister olumsuz sonuçlansın yetkili Liman Başkanlıklarınca derhal gereği yapılmalıdır. Aksi durum ilgilinin sorumluluğunu gerektirir.

2) İdari Para Cezalarının Yıllık Artış Oranı: 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında, para cezalarının her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranına göre arttırılacağı hükme bağlanmıştır. Gerek 4922 sayılı ve gerekse 618 sayılı kanunlardaki para cezaları, 01.01.2009 tarihinden itibaren her yıl için yeniden belirlenmek ve takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için belirlenmiş yeniden değerleme oranına göre hesap edilerek bulunacak yeni ceza tutarlarından verilmelidir. 2009 yılı için uygulanacak yeniden değerleme oranı % 12 dir. Örneğin, 4922 sayılı Kanunun 20 nci maddesine göre verilebilecek en düşük ceza olan 250- TL, 2009 yılı için

% 12 artışla 280-TL olarak uygulanacaktır.

3) Ceza Tutarlarının Belirlenmesinde Takdir Hakkı: Uygulanacak para cezalarının alt veya üst sınırının yahut her ikisi arasında bir tutarın verilip verilmemesinde Liman Başkanının takdiri söz konusu olmakla birlikte, alt sınırın üstüne çıkılmasını gerektirecek bir neden yok ise temel ceza alt sınırdan belirlenmelidir. Alt sınır üzerinde bir ceza verilmesi gerekiyorsa bunun gerekçesinin idari yaptırım kararında mutlaka belirtilerek, ceza karar defterine de işlenilmelidir. Takdir hakkının 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesine uygun olarak kullanılması, bu çerçevede kabahat fiilinin icrâi veya ihmâli davranışla işlenilmesi, kusurun derecesi (kusur, ağır kusur, taksir, öngörülebilir taksir gibi), fiilin ihlâl ettiği menfaatin ağırlığı gibi nedenlerin de ceza tutarının belirlenmesinde dikkate alınması uygun olacaktır.

4) Organ ve Temsilcinin Fiillerinden Sorumluluk: Kabahatler Kanununun 8 inci maddesi, organ ve temsilcinin davranışlarından dolayı sorumluluğu da düzenlemiş olduğundan, kaptan veya acentenin işlemiş olduğu kabahat fiilinden dolayı, gerek görülür ise veya ceza tutarının bu kişilerden tahsil edilmesinin mümkün olmayacağının anlaşılması hâlinde, gerçek veya tüzel kişilik olsun doğrudan gemi donatanına ceza verilebilir. Diğer temsil hâllerinde de, temsilcinin işlemiş olduğu kabahat fiilinden dolayı, gerek görülür ise ceza temsil edilen tüzel kişiliğe verilmelidir. Ancak, kanunlarda kaptan ile birlikte donatanın da cezalandırılmasını gerektiren durumlarda, donatana bu maddeden ayrıca ceza verilemez.

5) Ceza Sorumluluğunu Kaldıran Hâller: Fiili işlediği anda onbeş yaşını doldurmayanlar ile akıl sağlığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiler hakkında idari para cezası uygulanmamalıdır. Diğer yandan, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 24 ila 34 üncü maddelerinde düzenlenmiş ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler, her olayın niteliğine göre gerçekleştiğinin tespit edildiği durumlarda uygulanmalıdır.

6) İştirak Hükümleri: Kabahat fiillerinin birden fazla kişi tarafından iştirak hâlinde işlenmesi durumunda, her bir iştirakçiye asıl failmiş gibi ayrı ayrı ceza verilmelidir. Özel faillik niteliğinin arandığı kabahatlerde (örneğin sadece kaptan veya donatanın belirlendiği durumlarda) kabahate iştirak eden ve özel faillik niteliği taşımayan kişi hakkında da fail gibi ceza verilebilir.

7) İçtima Hükümleri:

a) Bir fiil ile birden fazla kabahat hükmünün ihlâl edilmesi hâlinde, bunlardan en ağır idari

para cezasını gerektiren kabahatten ceza verilir. İhlâl edilen diğer hükmün ağırlık derecesine göre cezanın, alt sınırın üzerinde belirlenmesi gerekir. Örneğin, tüzüğüne aykırı bir şekilde tehlikeli eşya taşıyan kaptan, aynı zamanda çıkış izni de almamış ise veya yola elverişliliğini etkileyecek bir eksikliği varsa, hem 20 nci ve hem de 22 nci maddeden değil, sadece en ağır cezayı gerektiren 22 nci maddeden cezalandırılmalı ve ceza alt sınırın üzerinden verilmelidir. Adı geçen kanunlarda kabahat hükümlerinde idari para cezası yanında idari yaptırım da düzenlenmiş ise bu idari yaptırımların tümü uygulanmalıdır.

b) Aynı kabahat fiilinin birden fazla işlenmesi hâlinde her biri için ayrı ayrı idari para cezası verilmeli, kesintisiz fiille işlenen kabahatlerde ise (örneğin, izinsiz iskelenin kullanılıyor/işletiliyor olması) fiilin tespit edildiği tarihe kadar tek bir fiil sayılarak tek ceza verilmelidir. Ceza verilmesinden sonra da kabahat fiili devam ediyor ise yeniden ceza kesilebileceği gibi, aynı fiilin ikinci kez veya daha fazla sayıda işlenmesi hâlinde temel cezanın alt sınırın üstünde olmak üzere her seferinde daha yüksek belirlenmesi hak ve nesafete uygun düşer.

c) Bir fiil hem kabahate, hem de suça vücut veriyor ise; Kanun gereği sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabileceğinden idari para cezası verilmemelidir. Bu durumda Cumhuriyet Savcılıklarınca yapılacak soruşturma veya mahkemelerce yapılacak kovuşturma neticesi fiilin idari para cezası gerektirdiği yönünde karar verildiği hâllerde idari para cezası verilebilir.

8) Zamanaşımı: Kabahatler Kanununun, 20 nci maddesiyle soruşturma zamanaşımı düzenlemiş olup, Kanunda belirlenen sürelerin geçmiş olması durumunda artık kabahat fiilinden idari para cezası verilmesi imkânı bulunmamaktadır.

Kanun gereği, elli bin Türk Lirasından daha az idari para cezasını gerektiren kabahat fiillerinde soruşturma zamanaşımı üç yıldır. Liman Başkanlıklarımızca verilecek idari para cezalarının üst sınırı yirmibeşbin TL den fazla olmadığından, 618 sayılı ve 4922 sayılı kanunlarda düzenlenen idari para cezalarına ilişkin soruşturma zamanaşımı üç yıldır. Bununla birlikte 4703 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre ceza kesilecek ise zamanaşımı dört yıldır.

Bu nedenle, kabahat fiili, işlendiği tarihten itibaren üç yıl geçtikten sonra tespit edilmiş ise, zamanaşımı dolmuş olduğundan ceza verilmemelidir.

9) Emre Aykırı Davranış: Kabahatler Kanununun emre aykırı davranış başlıklı 32 nci maddesinde düzenlenen kabahat nedeniyle Liman Başkanlıklarınca ceza verilebilir. Ancak, bu maddeye göre ceza verilebilmesi için, kabahat fiilinin başka bir kabahat

hükmünü ihlâl etmemiş ve aykırı davranılan emrin Liman Başkanlığınca verilmiş olması gerekmektedir.

10) İdari Yaptırım Kararı: İdari para cezaları uygulamalarında; idari yaptırım kararının alınması, buna ilişkin tutanağın düzenlenmesi, kararların tebliği, kararlara karşı başvuru yolları, başvurunun incelenmesi, itiraz yolu, vazgeçme ve kabul gibi hususlar, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun Birinci Kısımının Dördüncü Bölümünde düzenlenen hükümler çerçevesinde yerine getirilmelidir. Kanunun 25 inci maddesinde belirtilen hususlar, idari yaptırım kararında mutlaka yer almalıdır.

11) İdari Para Cezasının Tahsili: İdari para cezası verilmesi gereken hâllerde; idari yaptırım kararına ilişkin tutanağın düzenlenmesi ve tebligatın tamamlanması kaydıyla, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin altıncı fıkrası uyarınca, yükümlü verilen cezayı derhal ödeyeceğini beyan ettiği takdirde, ceza tutarının dörtte üçü oranındaki kısmı peşin olarak Liman Bakanlıklarınca tahsil edilmelidir. Bu istisnai durum haricinde, tebligatın tamamlanması kaydıyla ceza kararının cezanın tahsilinin sağlanması için mahallin en büyük mal memurluğuna/mal müdürlüklerine gönderilmelidir. Ödenmeyen idari para cezalarının tahsili 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre yapılacağından, ödemenin takibi ilgili maliye birimince yerine getirilmelidir.

12) İdari Yaptırım Kararına Karşı Başvuru Mercii: Verilen idari para cezalarının tebliğinde, başvuru mercii olarak bundan böyle sadece yetkili sulh ceza mahkemeleri gösterilmeli, ancak bir idari para cezası ile birlikte diğer idari yaptırımlardan birisi (örneğin seferden men) uygulanacak ise başvuru merciinin sulh ceza mahkemesi yerine yetkili idare mahkemesi olduğu belirtilmeli ve tebligat, Kanunun 26 ncı maddesi hükümlerine göre yapılmalıdır. Ancak, 2872 sayılı Çevre Kanununa göre verilecek idari para cezalarına ilişkin idari yaptırım kararında başvuru mercii olarak idare mahkemeleri gösterilmelidir.

13) Yargılama Usulü:

a) Kanun gereği başvurunun sulh ceza mahkemesine yapılması hâlinde, başvuruya ilişkin dilekçelerin ilgili mahkeme tarafından liman başkanlığına tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içerisinde cevap dilekçesi ile birlikte başvuru konusu idari yaptırıma ilişkin işlem dosyasının tamamının bir örneği mahkemeye gönderilmelidir. Mahkemece tarafların dinlenmesine karar verilmesi hâlinde ise mahkemede temsil için durum derhal yetkili muhakemat müdürlüğüne bildirilmelidir.

b) İdare mahkemelerine yapılan başvurular 5277 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine tâbi olduğundan, liman başkanlıklarına tebliğ edilecek itiraz dilekçelerinin,

cevaba esas bilgiler ile işlem dosyasının tamamı veya bir örneği gecikmeksizin Hukuk Müşavirliğine gönderilmelidir.

B) DENİZDE CAN VE MAL KORUMA HAKKINDA KANUN:

4922 sayılı Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun, 5728 sayılı ve 5790 sayılı Kanunlar ile değiştirilmiştir. Buna göre;

1) Bu Kanun hükümlerinde yapılan değişiklik ile, daha önce “adlî ceza (suç)” olarak belirlenmiş bazı suç fiilleri “kabahat”e dönüştürülmüş ve karşılığında idari para cezası yaptırımı getirilmiştir. Bununla birlikte, Kanunda “adlî ceza (suç)” olarak belirlenmiş fiiller de mevcuttur. Kanunun 21 inci maddesinin dördüncü fıkrası, 22 nci maddesinin ikinci fıkrası, 23 üncü maddesinin ikinci fıkrası ve 24 üncü maddesine aykırılığın tespiti hâlinde gerekli idari işlemlerin ivedi olarak tamamlanarak olayın adlî yönden takibini yapan yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirilmesi gerekmektedir.

2) Sahil Güvenlik Bot Komutanlıkları, denetim sonucu tespit ettikleri kabahat fiilleri hakkında gerekli işlemleri tekemmül ettirerek, buna ilişkin evrak yetkili Liman Başkanlığına iletmelidir.

3) Değiştirilen Maddeler İle Getirilen Yenilikler:

a) Kanunun 1 inci maddesinde 5790 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile;

aa) “İdare” tanımı getirilerek, Kanunun uygulamasında yetkili ve görevli idarenin Denizcilik Müsteşarlığı olduğu açık olarak belirlenmiştir.

bb) Kanunun uygulamasında temel teşkil eden “denize elverişlilik” tanımı yapılmış, böylelikle bu güne kadar deniz emniyetine yönelik mevzuatta tanımı olmayan denize elverişlilik hakkında yasal tanım getirilmiştir.

cc) Mevcut gemi tanımının çok kapsamlı olması nedeniyle 5 metrelik tekne ile 150 metrelik gemiye Kanunun aynı derecede uygulanması zorunluluğu karşısında, uygulamada bu adaletsiz durumun giderilmesi için küçük deniz aracı tanımı getirilmiş ve tam boyu 24 metreden küçük ticaret gemileri bu kapsama alınmışlardır. Ayrıca, mevcut ticaret gemisi tanımında yer alan menfaat sağlamak ibaresinden anlaşılması gereken menfaatin belirli süre devam etmiş olmasıdır. Bunun için de en önemli kriter geminin ticari bir maksada tahsis edilmiş olmasıdır.

b) Kanunun 2 nci maddesi 5790 sayılı Kanunla değiştirilerek;

“Madde 2- (Değişik: 16/7/2008-5790/2 md.)

Liman idari sınırlarını geçerek sefer yapacak her ticaret gemisinin limandan ayrılışı, liman başkanlığınca verilecek izne tâbidir. Bu izin liman çıkış belgesi ile verilir.

Liman çıkış belgesi, talep üzerine denize elverişli olan ticaret gemilerinin;

a) Gemi adamları ile donatımı,

b) Yolcu sayısı ve yükün cinsi,

c) Yükleme durumu,

hususları açısından belgelerinde belirtilmiş durumlarına uygunlukları ile zorunlu belgelerinin geçerliğinin Liman Başkanlığınca yapılacak denetim sonucu tespit edilmesi hâlinde düzenlenir. Geminin denize elverişli olmadığına herhangi bir şekilde anlaşılması veya limandan ayrılmasını engelleyecek başkaca bir bilginin liman başkanlığına ulaşması hâlinde liman çıkış izni verilmez” hükmü düzenlenmiştir.

Madde metninden anlaşılacağı üzere, bu güne kadar liman sınırlarını aşarak sefer yapacak gemilere verilen yola elverişlilik belgesi, “liman çıkış belgesi” olarak değiştirilmiştir. Getirilen değişiklikle, liman çıkış izni talep şartına bağlanmış, liman sınırlarını aşmak suretiyle denizde seyrüsefer yapacak bir ticaret gemisini denize ve yola elverişli hâlde bulundurmak zorunluluğu donatan ve kaptana yüklenmiş ve gemi üzerinde fiili denetim yerine talep sahibinin ibraz edeceği belgelerin denetimi yeterli görülmüştür.

Nitekim, talep sahibi, incelenmek üzere geminin zorunlu belgeleri ile maddede üç bent hâlinde belirtilen hususları gösterir belgeleri Liman Başkanlığına ibraz edecek ve belge üzerinden yapılacak inceleme sonucu, zorunlu belgelerin geçerliği ile geminin gemiadamı donatımı, yolcu sayısı ve yükün cinsi, yükleme durumu diğer belgelerine uygunluk arz ediyorsa liman çıkış belgesini alabilecektir.

Talep sahibi, talebinde gemisinin yola elverişli olduğunu da beyan ve taahhüt etmelidir. Bu nedenle, talep yazılı dilekçe ile alınmalı ve bu dilekçe içerisinde talep sahibinin beyan ve taahhüdü açıkça yer almalıdır. Diğer yandan, denize elverişlilik belgesi olup da yapılacak fiili bir denetim nedeniyle denize elverişliliği etkileyen bir eksikliğin bulunduğu anlaşılması hâlinde liman çıkış belgesi verilmeyeceği gibi, adlî merciler veya idareler tarafından geminin yola çıkmasını engelleyecek bir kararın Liman Başkanlığına ulaşması hâlinde de çıkış belgesi verilmeyecektir.

Bu suretle liman çıkış belgesi alarak sefere çıkmış bir geminin yolculuğu sırasında yapılacak denetimde denize veya yola elverişliliğini etkileyecek bir arıza veya eksikliğin tespiti hâlinde, bu eksikliğin yolculuk sırasında ortaya çıktığı belirlenemiyorsa, eksikliğin sefere çıkmadan önce var olduğunun kabulü gerekir. Bu durumda, söz konusu eksikliklerle Liman Başkanlığınca yol izni verilmeyeceği bilindiği için, gerçeğe aykırı beyan ve taahhüt ile Liman Başkanının iradesinin sakatlanmasına neden olunarak liman çıkış belgesi alınmış olması sebebiyle, belge geçersiz kabul edilerek gemi “yolculuğuna izin verilmemiş” gemi sayılacak ve bu çerçevede işlem yapılacaktır.

c) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci ve son fıkrası değiştirilerek;

Birinci fıkraya eklenen son cümle ile getirilen, “Esas kısımlar ve 3 üncü maddede belirtilen diğer araç ve teçhizattan kısa sürede tamamlanabilecek veya onarılabilecek olanlarının eksikliği gemiyi denize elverişsiz hâle getirmez” hükmü, Kanunun 2 inci maddesindeki değişiklik ile yeni getirilen liman çıkış izni uygulamasına paralellik taşıdığı gibi, Kanunun genel ruhuna da uygundur.

Denize elverişlilik belgesinin iptal (battal) edilmesi, usulde paralellik ilkesi gereği ancak bu belgeyi veren idare tarafından gerçekleştirilecektir. Belge kontrolü sonrasında geminin tekne, makine, genel donanım, can kurtarma, yangından korunma, yangın söndürme ve diğer araç ve teçhizatının denetiminin de yapılması halinde, bulunan eksiklik veya arızalar (büyük uygunsuzluklar hariç) denize elverişlilik belgesini kendiliğinden geçersiz hâle getirmez ve battal olması sonucunu doğurmaz. Bu nedenle, bu durumdaki gemiler için 20 nci maddenin (c) bendinden ceza uygulaması yapılmayarak, 4 üncü maddenin son fıkrası hükmü uyarınca ticari işlemi tamamlayacağı limana kadar gitmesine izin verilmelidir. Denetim sırasında hazırlanan evrak da, geminin gideceği Liman Başkanlığına gönderilmelidir. Ancak, geminin seferine bu şekilde müsaade edilmiş olması, şartları oluşmuşsa 20 nci maddenin (a) bendine göre ceza verilmesine engel değildir.

Geminin gideceği limanın Liman Başkanlığı, bulunan eksiklik veya arızaların giderilmesi amacıyla gemiyi derhal seferden alıkoymalı ve en kısa sürede yetkili denetim elemanı tarafından denetlenmesini sağlamalıdır. Denetim sonucu eksiklik veya arızanın kısa sürede giderilip giderilemeyeceği belirlenmeli ve bu çerçevede denetim elemanının verdiği süre sonunda eksiklik veya arıza giderildiği takdirde, başkaca bir işleme gerek bulunmaksızın geminin seferine izin verilmelidir. Arızanın kısa sürede giderilemeyeceğinin anlaşılması veya arıza ve eksikliğin giderilmediğinin tespiti hâlinde, geminin denize elverişlilik belgesi iptal edilmeli ve yeniden denize elverişlilik belgesi

alana kadar sefere çıkmaması ihtar edilerek, iptal (battal) edilen belgesi geri verilmelidir. Bu durum, geminin teknik kütük kayıtlarına da mutlaka işlenilmelidir.

Yapılan denetimde, geminin bulunduğu yerde onarılamayacağı veya eksikliğin giderilemeyeceği anlaşılırsa, onarılabileceği en yakın limana ticari işlem yapmadan gitmesi için izin verilir. Onarılabileceği limana vardığında, arıza veya eksikliğin kısa sürede giderilip giderilemeyeceği, denize elverişlilik belgesinin iptal edilip edilmeyeceği hususları o Liman Başkanlığınca belirlenecektir.

“Kısa süre” ifadesinden, geminin denize elverişlilik halini etkileyecek arıza veya eksikliği ile, deniz emniyetini tehlikeye sokacak bir sürede deniz üzerinde hareketsiz kalmasını önleyecek bir müddet anlaşılmalıdır. Bu itibarla, arıza ve eksikliğin niteliği ile sefer bölgesi, deniz alanları, gemi cinsi, tonlatosu, karaya alınma zorunluluğuna rağmen karaya alma sürecinin gecikeceğinin anlaşılması ve benzeri kıstaslar dikkate alınarak, onbeş günü geçmemek üzere belirlenmesi uygun olacaktır.

İptal, belge üzerinde şerh düşölmek suretiyle yapılmalı (bunun için belge üzerinde özel bölüm yer alacaktır) ve durum bir tutanak ile tespit edilerek kaptan veya gemide bulunan en yetkili gemiadamına imzalatılarak bir sureti iptal edilen belge ile birlikte imzalayan gemiadamına teslim edilmelidir.

İptal edilen DEB’e el konulmamalıdır. Çünkü, geminin esas belgelerinden olan DEB’in her şartta gemide bulundurulması zorunludur. Diğer yandan, belgesi iptal edilmesine rağmen sefere çıkan bir gemi yolda denetlendiği takdirde DEB’i denetleyicilere ibraz etmesi gerekmektedir. Gerçekten de, Kanunda bu gibi durumlarda DEB’in geri alınacağına dair bir hüküm bulunmadığı gibi, ceza uygulamalarının Kanuna uygun olarak yerine getirilebilmesi için de gereklidir. Bu şekilde yakalanmış bir gemide, denetleyici önce DEB’i isteyecektir (DEB’siz sefere çıkmak yasaktır). Bu belge ibraz edilemediği hâlde 20 nci maddenin (b) bendinden, iptal edilmiş belge ibrazı hâlinde (d) bendinden ceza uygulaması yapılacaktır. Tutanağın fiili duruma uygun hazırlanabilmesi için de denetleyiciye doğru ve gerçek bilgi ve belge sunulmalıdır.

d) Kanunun 6 ncı maddesi değiştirilerek;

Maddenin birinci fıkrası genel itibariyle eski hâliyle yürürlükte olup, fıkraya “yük miktarı” ibaresi eklenmiş ve “Tüzük” ibaresi “Yönetmelik” olarak değiştirilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında ise Kanunun uygulanması bakımından getirilen istisna ve muafiyetler düzenlenmiştir.

Birinci fıkra liman çıkış izni olarak sefere çıkacak ticaret gemilerinde denetlenmesi

gereken hususları düzenlemektedir. Bilindiği üzere, liman çıkış izni esas olarak 2 nci madde ile düzenlenmiştir ve madde açık olarak belge üzerinden denetimi hükme bağlamıştır. Diğer yandan, 2 nci madde, donatan ve kaptanın gemiyi denize ve yola elverişli hâlde bulundurma zorunluluğunu ve bu durumu da beyan ve taahhüdü ile liman başkanlığına bildirme mükellefiyeti getirmiştir. 2 nci maddenin uygulanmasına ilişkin olarak, sefer sırasında yapılacak denetimlerin sonucu gemide eksiklik ve arıza tespit edildiği takdirde, “seferine izin verilmemiş” gemi durumuna geleceğinin kabulü gerekir. Bu sebeple, 2 nci ve 6 ncı maddeler “yola elverişlilik” ile ilgili düzenlemeler getirdiğinden yola çıkacak gemilerin 2 nci maddeye göre, sefer esnasında da 6 ncı maddeye göre denetlenmeleri esastır.

Son fıkrada düzenlenen istisna ve muafiyetler Müsteşarlığımızca belirlenecek olup, Kanun gereği çıkarılması gereken yönetmeliklerde düzenlenecektir.

e) Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek;

Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğü’nün gemilere ücretsiz verileceği hükmü kaldırılmış ve böylelikle Tüzüğü bulundurmak yükümlülüğü donatan ve kaptana bırakılmış, Müsteşarlığımızın bu yöndeki yükümlülüğü kaldırılmıştır.

f) Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek;

Fazla yükün fribord markasına göre değil, gemi sertifikalarında ve denize elverişlilik belgesinde belirtilen tonaj ve yolcu haddine göre belirleneceği hükmü getirilmek suretiyle, fribord markası üzerinden yapılan tespitlerin hakkaniyete uygun olmayan sonuçlar doğurmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Ancak, fribord markası üzerinden yapılan tespit, geminin fazla yük ve yolcu taşıdığı hususunda kuvvetli şüphe uyandıracığından, derhal Kanunun belirlediği belgelerin incelenip, konşimento veya yolcu listesi ile karşılaştırılarak fazla yük veya yolcu bulunup bulunmadığı tespit edilmelidir.

4) CEZA HÜKÜMLERİ:

a) 20 nci madde:

aa) Maddede Düzenlenen Kabahat Fiilleri: Madde dört ayrı bent hâlinde düzenlediği fiilleri işleyen donatan ve kaptanın ayrı ayrı cezalandırılmasını öngörmüştür. Bu fiiller; yolculuğuna izin verilmemiş gemiyle sefere çıkmak, denize elverişlilik belgesi almadan sefere çıkmak, denize elverişlilik belgesi iptal edilmiş geminin sefere çıkması ve belgesinin süresi geçmiş ve idarece uzatılmamış gemiyle sefere çıkmak olarak

belirlenmiştir.

4922 sayılı Kanun denizde can ve mal korunmasını amaçladığından, bu amacın gerçekleşmesine yönelik olarak da gemilerin denize elverişli hâlde bulunmalarını temel olarak kabul etmiştir. Kanunda düzenlenen (liman çıkış belgesi gibi) diğer hususlarda da öncelikle geminin denize elverişli olması aranır. Bu itibarla, bir gemi sefere çıkmadan önce veya sefer sırasında denetlenmesi hâlinde, öncelikle denize elverişli durumda olup olmadığının tespiti gerekmektedir.

Ancak, Kanun geminin denize elverişli olup olmadığının tespiti için 3 üncü maddede düzenlediği denetimleri zorunlu kılmıştır. Bu denetimler sonucunda gemilere süreli bir denize elverişlilik belgesi verileceğini ise 4 üncü maddede düzenlemiştir. Geçerli bir denize elverişlilik belgesinin bulunmasını 3 üncü maddedeki denetimlerin yapılmış olduğunun ve geminin denize elverişli bulunduğu bir karinesi olarak kabul etmiştir. Dolayısıyla, gemi donatanı ve kaptanı belge almaya zorlamak amacıyla, 20 nci maddenin (b), (c) ve (d) bentlerinde belgesini almamayı, süresi geçen veya iptal edilen belgeyi yenilememeyi, müeyyide altına alarak donatan ve kaptanı geminin belgeye yönelik denetimlerini süresinde yaptırmaya zorlamıştır. Bu nedenle de, seferi sırasında denetlenen bir geminin denize elverişliliğini etkileyecek bir eksikliği veya arızası tespit edildiği takdirde, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde düzenlenen hüküm paralelinde geminin denize elverişliliğini etkilemeyecek ve 20 nci maddenin (b), (c) ve (d) bentlerinden dolayı cezalandırılmayacaktır. Bu eksiklikler aynı zamanda yola elverişliliği etkileyen hâller olduğundan (a) bendi için aşağıda belirtileceği gibi sadece (a) bendine göre ceza verilecektir.

Sonuç olarak, 20 nci maddenin (b), (c) ve (d) bentlerine aykırılık sadece belge üzerinde yapılan denetimler ile belirlenecek olup, denize elverişlilik belgesi bakımından söz konusu bentlerde belirtilen durumların gerçekleşmesi hâlinde ceza uygulanabilecektir. Geçerli bir denize elverişlilik belgesi bulunan gemilerin denetimi sonucu eksiklikler tespit edilmiş ise bu bentlerden herhangi birinden ceza verilemeyecektir.

Bu cümleden olmak üzere, bir gemide yapılan denetimde;

1- “DEB”i olmayan gemilere (b), iptal edilmiş “DEB” ile yola çıkan gemilere (c), süresi geçmiş ve süresi uzatılmamış “DEB” ile yola çıkan gemilere (d) bendinden,

2- Geçerli bir “DEB”i bulunmakla birlikte, 3 üncü maddede belirtilen unsurlar bakımından Yönetmeliğe aykırı hususlar tespit edildiği takdirde, yolculuğuna izin verilmemiş gemi kabul edilerek (a) bendinden ceza verilmelidir.

(b), (c) ve (d) bentlerinden ceza verilecek ise, bu gemiler aynı zamanda liman çıkış belgesi almamış olduklarından verilecek ceza artırılarak takdiren belirlenecek bir miktarda verilmelidir. Yine, (a) bendinden verilecek ceza, eksiklik ve arızanın önemine göre artırılarak verilmelidir.

bb) Seferden Men İşlemleri: Seferde iken maddeye aykırı fiilleri tespit edilmiş gemiler denetimi yapan tarafından derhâl seferden alıkonulmalı ve en yakın limana kadar çekilmesi sağlanmalıdır.

Seferden men eden yetkili idare tarafından limana çekilen geminin kaptanına, seferden men edildiğine dair idari tedbir, tedbire uyulmamasının hukuki ve cezai sonuçları ile seferden men edildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde ceza tutarı ve diğer giderlerin ödenmemesi durumunda geminin derhâl satılacağı hususu bildirilir ve yazılı olarak kayıt altına alınır. Keyfiyetin liman işletmesine de bildirilmesi gerekmektedir.

Denetim Sahil Güvenlik Bot Komutanlıklarınca yapılmış ise, 23 üncü maddenin son fıkrasına göre işlem yapılmalıdır. Ayrıca, yolcu ve yük hakkında yapılan işlem ile liman işletmesine yapılan bildirimle ilişkin belge de Liman Başkanlığına gönderilmelidir.

Seferden alıkoymaya ilişkin idari tedbirin uygulanmasında, maddede düzenlenen en yakın elverişli limanın belirlenmesi ilgili Liman Başkanlığının takdirindedir. Geminin çekildiği en yakın liman, en elverişli liman olarak belirlenebileceği gibi, başka bir yerdeki liman da en elverişli liman olarak belirlenebilir. Bu durumda gemi bu limana götürülmelidir. Maddedeki emredici hüküm nedeni ile, Liman Başkanının takdiren belirlediği en uygun liman tesisi işletmecisinin, mücbir sebep veya fiili imkânsızlık nedenleri haricinde, gemiyi limanına kabul etmek zorunluluğu bulunmaktadır.

cc) Yolcu ve Yükün Gideceği Yere Gönderilmesi: Maddede açık olarak belirtilmemekle birlikte;

1) Gemi üzerinde yolcu varsa; denetleyici tarafından, bu yolcuların gideceği yere gecikmeksizin gitmesi için (başka bir tekne veya kara aracı ile nakledilmesi gibi) gerekenin kaptan tarafından yapılması sağlanmalı ve takip edilmelidir.

2) Seferden alıkonulan gemideki yükün gemiden boşaltılması ve gideceği yere kadar götürülmesi için uygulanacak usul ve esaslar her olayın kendi özelliğine göre belirlenmekle birlikte, Liman Başkanı tarafından, verilecek bir süre zarfında yükün boşaltılıp gideceği yere kadar götürülmesi için donatan veya kaptana yazılı talimat vermelidir. Bu süre, geminin seferden men edildiği tarihten itibaren hesaplanacak otuz

günlük sürenin son günü olarak tespit edilmelidir.

Bu talimata uymadıkları takdirde emre aykırı davranış kabahat fiili nedeniyle Kabahatler Kanununun 32 nci maddesine göre ayrıca idari para cezası verilmelidir.

dd) İdari Yaptırım Kararı ve Tebligat: Kabahat fiili ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Liman Başkanlığına ulaştığında en kısa sürede idari yaptırım kararı alınarak, tebligat işlemleri tamamlanmalıdır. Failler Liman Başkanlığı tarafından tespit edildiği takdirde derhal Başkanlığa çağrılarak vicahen tebligat yapılmalı, bu sağlanamıyorsa Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebligat gerçekleştirilmelidir. Tebligatın tamamlanmasından sonra da, vicahi tebliğlerde hemen ödeme yapılacaksa tahsil edilmeli, diğer durumlarda ilgili evrak ile birlikte tahsili için ilgili maliye birimine gönderilmelidir.

ee) Satış İşlemleri: Geminin seferden men tarihinden itibaren otuz gün geçmesine rağmen; yükün gideceği yere kadar götürülmediği, para cezası ve giderlerin ödenmediği hâllerde satış işlemleri başlatılmalıdır. Bu amaçla dosyanın bulunduğu idare (liman başkanlığı veya maliye birimi) tarafından Satış Komisyonu Başkanlığına (ilgili mülki idare amirliğine) işlem dosyası gönderilmelidir. Otuz gün içinde;

1) İdari para cezası ile ilgili tebligatlar tamamlanmadığı takdirde Liman Başkanlığı,

2) Cezanın tahsili için Liman Başkanlığı tarafından ilgili maliye birimine gönderilmiş ise bu birim,

tarafından ilgili mülki idare amirine gönderilmelidir.

Kanun otuz gün sonunda satış işlemlerinin başlatılmasını emrettiğinden, tebligatın tamamlanması, idari para cezasının tahsilinin takibi ve diğer idari tedbirlerin alınması görev ve yetkisinin, satış işleriyle yetkilendirilmiş Satış Komisyonuna geçtiği ve eksik işlerin bu Komisyonca yerine getirileceğinin kabulü gerekir.

Bu çerçevede, otuz günün sonunda, işlemler hangi safhada olursa olsun Liman Başkanlıklarımızın işten el çekmesi gerekir. Bundan sonra yapılacak işlemler, Satış Komisyonu Başkanı olan Mülki İdare Amirinin emri olduğu takdirde komisyon üyesi sıfatıyla sürdürülecektir.

Satış işlemlerine ilişkin usul ve esaslar, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Müsteşarlığımız tarafından birlikte hazırlanıp yürürlüğe konulacak ayrı bir düzenleyici işlemle belirlenecektir.

b) Kanunun 21 inci maddesinde fazla yolcu ve yük taşınmasının müeyyidesi

düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında yolcu taşımasına izin verilmemiş bir ticaret gemisi ile yolcu taşınması fiili cezalandırılmıştır. Denize elverişlilik belgesinde yolcu taşıyacağı belirtilmemiş olan bir ticaret gemisi ile yolcu taşınması veya 4 üncü maddenin üçüncü fıkrası gereği onarılabileceği limana giden bir ticaret gemisinin bu seferinde yolcu taşınması ile fıkradaki fiil gerçekleşir. Fiilin tespiti durumunda 20 nci maddede yazılan hâllere göre ceza işlemi gerçekleştirilecek olup, ceza verilmesi ve diğer idari tedbirler yönünden yukarıda (a) bendinde belirtilen usuller uygulanacaktır.

Fiilin tespiti ile gemi derhal seferden alıkonularak en yakın limana çektirilmeli ve fazla yolcu ve yük boşaltılarak gideceği yere kadar götürülmesi sağlanmalıdır. Geminin limana çekilmesi, limanda muhafazası, fazla yolcu ve yükün boşaltılması ve gideceği yere götürülmesi masrafları ile verilen idari para cezasının tamamının ödenmesi hâlinde gemi serbest bırakılmalıdır. Ancak, bu fıkraya göre satış söz konusu olmayıp, sadece ödeme gerçekleşene kadar geminin seferine izin verilmeyecektir.

c) 22 nci madde de düzenlenen kabahat fiili için kaptan ve donatana 20 nci maddede belirtilen hadlerin iki katı tutarda ceza verilecektir. Bu maddeye göre 10000 GT ve üzeri tonilatodaki gemiler için soruşturma zamanaşımı, yukarıda A/8 bendinde belirtilen üç yıllık süreden farklı olarak beş yıldır.

d) Kanunun 23 üncü maddesinde düzenlenen idari para cezası, özel veya ticari tüm gemiler için uygulanabilir niteliktedir. Maddenin birinci fıkrasında düzenlenen kabahat fiili, gemide bulunması gereken yardım işaretlerinin yerinde ve gereği gibi kullanılmaması (Örneğin, işaret fişeğinin keyif ve eğlence saikiyle atılması) ile gerçekleşir. Yardım isteme işaretlerinin gemide bulunmuyor olması, bu kabahat fiilini oluşturmaz. Bu durumda, yukarıda B/4-(a) paragrafına göre işlem yapılmalıdır.

C) LİMANLAR KANUNU:

Bilindiği üzere, 23/1/2008 tarihli ve 26781 sayılı Resmî Gazete de yayımlanan 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile;

1) Kanunun 14 üncü, 15 inci ve 16 ncı maddeleri yürürlükten kaldırılmış olduğundan, bundan sonraki uygulamalarda bu Kanuna göre verilen idari para cezalarına karşı Liman Başkanlığına itiraz söz konusu olmayacaktır. Bu nedenle, Kanuna ilişkin idari para cezası uygulamalarında, yukarıda (A) bölümünün (10), (11), (12) ve (13) numaralı paragraflarında belirtildiği gibi işlem yapılmalıdır.

2) Kanunun 11 inci maddesi değiştirilmiş olduğundan, maddenin mülga birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan tekerrür nedeniyle ceza artırımı, bundan böyle uygulanmayacaktır. Bu hüküm yerine, yukarıda A/7-(b) paragrafında belirtilen içtima hükmü uygulanacaktır.

3) Kanunun 13 üncü maddesi halen yürürlükte bulunduğundan, idari yaptırım kararı verilmeden önce bu maddede düzenlenmiş usul işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir.

4) Kıyı yapıları bakımından yürürlükte bulunan diğer mevzuat karşısında, izinsiz yapılmış bir kıyı yapısının söz konusu olması, her şartta 4 üncü madde kapsamında değerlendirilmesini gerektirmemektedir. Nitekim, Kıyı Kanunu hükümlerine uygun olarak imar planı kararı ile yapılmış olmayan veya imar planı gerektirmemesine rağmen ilgili idaresinden yapım izni alınmayan kıyı yapılarının Liman Başkanlıklarımızca tespiti halinde, öncelikle gereği için ilgili idarelerine bildirilmelidir. Bunlardan halen işletilen/kullanılan kıyı tesisleri için işletmecisine 4 üncü maddeye göre ceza işlemi uygulanması ve işletimin/kullanımın durdurulmasının emredilmesi gerekmektedir. Buna rağmen, kullanımı devam eden kıyı tesisleri için yeniden 4 üncü maddeye göre ceza verilebilir. Kullanımda olmayan kıyı tesisleri için ceza uygulaması yapılması mümkün değildir.

D) KABOTAJ KANUNU:

Kanunun 5 inci maddesinde tespit edilen cezaları verme yetkisi mülki amirliklere verilmiş olduğundan, bu Kanunun 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddesinde belirtilen kabahat fiillerinin Liman Bakanlıklarınca tespiti hâlinde, durumun bir tutanak ile tespiti ve varsa diğer deliller ile birlikte, ceza işlemini uygulayacak yetkili Mülki Amirliklere intikal ettirilmesi gerekmektedir.

Maddede düzenlenmiş idari tedbirleri uygulama yetkisi Liman Başkanlığında bulunduğundan, kabahat fiilinde kullanılmış gemi ve sair deniz araçlarının seferden alıkonulması ve elverişli bir limanda tutulması işlemleri Liman Bakanlıklarınca yerine getirilecektir. Limanda tutulma masrafları ile ceza tutarının ödenmiş olması halinde

sefere izin verilecektir. Mülki amirlikçe kabahat fiilinin oluşmadığı gerekçesiyle ceza verilmemesi halinde, tutulma masrafları ödenmedikçe sefere izin verilmemelidir.

E) ÜRÜNLERE İLİŞKİN TEKNİK MEVZUATIN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASINA DAİR KANUN:

4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunun 12 nci maddesi ile Kanunun 5 inci ve 9 uncu maddelerine aykırılık teşkil eden bazı fiiller idari para cezasıyla cezalandırılmıştır. 13 üncü maddesinde ise Kanunda yer alan idari para cezalarının yetkili kurullar tarafından verileceği düzenlenmiştir. Kanunun “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde Yetkili Kurul, “ürünlere ilişkin mevzuat hazırlamaya ve yürütmeye yasal olarak yetkili bulunan ve 4703 sayılı Kanun ile bu Yönetmelik hükümlerini kendi görev alanına giren ürünler itibarıyla uygulayacak olan kamu kurum veya kuruluşu” olarak tanımlanmıştır.

Bu itibarla, anılan Kanunun 14 üncü maddesine göre hazırlanan Gezi Tekneleri Yönetmeliği ve Gemi Teçhizatı Yönetmeliği hükümlerini uygulayacak idare olan Müsteşarlığımız, bu Kanun kapsamında idari para cezası verebilecek yetkili kuruluş olarak kabul edilen bir idaredir.

Kabahatler Kanununun 22 nci maddesinin (2) numaralı paragrafında idari yaptırım kararı verme yetkisinin “Kanunda açık hüküm bulunmayan hâllerde ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri”nde bulunduğu düzenlenmiştir. Bu durumda Müsteşarlığımız açısından 4703 sayılı Kanuna göre ceza verme yetkisi Müsteşar’a aittir. Ancak, uygulamada aksaklıklar olmaması için, cezayı verecek taşra teşkilatı yetkilisi Müsteşarlık Makamının ayrı bir onayı ile belirlenip, Müsteşarlık teşkilatına sirküle edilecektir.

F) ÇEVRE KANUNU:

Bilindiği üzere, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununda 26/4/2006 tarihli ve 5491 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle, çevre cezalarının denetimi, idari para cezasını gerektiren fiiller ile ceza tutarları, ceza verilmesine ilişkin diğer usul ve esaslar yeniden belirlenmiştir. Çevre Kanunu uygulaması ile ilgili usul ve esaslar Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenmekte olduğundan, çevreye yönelik idari para cezalarının verilmesi işlemlerinde Çevre Kanunu ve 3/4/2007 tarihli ve 26482 Resmî Gazete’de yayımlanan Çevre Kanununa Göre Verilecek İdarî Para Cezalarında İhlalin Tespiti ve Ceza Verilmesi İle Tahsili Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre uygulama yapılacaktır.

7/9/2005 tarihli ve 01918 (2005/3) sayılı, 16/10/2007 tarihli ve 33855 (2007/7) sayılı Genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Keyfiyetin bağlınız tüm limanlara ivedilikle duyurularak, uygulamanın yukarıda belirtildiği şekilde gerçekleştirilmesinin sağlanması, uygulamada tereddüte düşülen hususlarda Hukuk Müşavirliğinden alınacak görüş çerçevesinde uygulama yapılması hususunda,

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Hasan NAİBOğLU

Müsteşar

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres:  etin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12  ankaya ANKARA